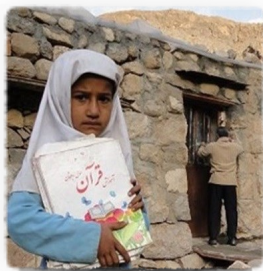

مجموعه گزارش‌های سیاستی دبیرخانه مقابله با فقر و نابرابری آموزشی

آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بهمن ماه ۱۴۰۱

دبیرخانه مقابله با فقر و نابرابری آموزشی

مجموعه گزارش‌های سیاستی دبیرخانه مقابله با فقر و نابرابری آموزشی

گزارش شماره ۲

آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

آموزش، ابزار مبارزه با نابرابری است.

در شهریور ۱۴۰۱ همایش «فقر و نابرابری آموزشی» به همت چهار انجمن علمی (جامعه‌شناسی ایران، مطالعات فرهنگی و ارتباطات، انجمن اقتصاد ایران و مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش) و ۱۰ سمن، خیریه و تشکل صنفی معلمان و بازنشستگان آموزش و پرورش برگزار شد. به دنبال برگزاری این همایش و با هدف پیگیری مسائل مربوط به فقر و نابرابری آموزشی دبیرخانه همایش فقر و نابرابری آموزشی در مرکز علمی کاربردی خانه کارگر مستقر شد و فعالیت‌های خود را به صورت جدی‌تر پیگیری نمود. هدف اصلی دبیرخانه بررسی وضعیت فقر آموزشی در کشور و ارائه راهکارهایی برای جبران است.

مروری بر بودجه آموزش و پرورش در لایحه بودجه ۱۴۰۲

تهیه‌کنندگان: رضا امیدی، احمد میدری

دبیرخانه مقابله با فقر و نابرابری آموزشی

تهران، بهمن ۱۴۰۱

mashghma.ir

education.poverty.action@gmail.com

فهرست

۵	خلاصه سیاستی
۶	مروری بر بودجه آموزش و پرورش در لایحه بودجه ۱۴۰۲
۷	تغییر طبقه بندی در لایحه بودجه ۱۴۰۲

خلاصه سیاستی

گزارش پیش رو به نقد و بررسی بودجه آموزش و پرورش از دو منظر تغییر در اعتبارات اختصاص یافته و تغییر در طبقه‌بندی بودجه این وزارتخانه در لایحه بودجه ۱۴۰۲ می‌پردازد.

براساس لایحه بودجه ۱۴۰۲، بودجه آموزش و پرورش با رشدی حدود ۲۱ درصدی در مقایسه با اعتبار مصوب سال ۱۴۰۱ به حدود ۲۳۹ هزار میلیارد تومان (شامل اعتبارات مندرج در جداول ۷ و ۹) رسیده است که این رقم معادل حدود ۱۱ درصد بودجه عمومی دولت است. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که تقریباً در سه دهه اخیر، عملکرد اعتبارات آموزش و پرورش همواره بیش از اعتبارات مصوب بوده و این بدین معنا است که اعتبارات مصوب این وزارتخانه طی این سال‌ها با کسری همراه بوده است. با این توضیح، اگر در سال ۱۴۰۱ نیز بودجه آموزش و پرورش با کسری مصوب شده باشد، می‌توان استدلال کرد که اعتبارات مندرج در لایحه برای آموزش و پرورش در سال آینده عملاً رشدی نداشته، و حتی تورم سالیانه را نیز پوشش نمی‌دهد.

تغییر در جدول ۷ ماده واحده در مقایسه با دو سال اخیر از یک سو و حذف پیوست شماره ۴ بودجه طی دو سال اخیر موجب شده است تا نتوان به‌طور دقیق به بررسی و مقایسه اعتبارات آموزش و پرورش پرداخت، اما در حد همین اطلاعاتی که تاکنون از لایحه بودجه منتشر شده است به نظر می‌رسد برخی دستگاه/برنامه‌هایی که سنخیت یکسانی ندارند با هم ادغام شده‌اند که این موضوع شفافیت بودجه را به‌ویژه در دوره اجرا مخدوش می‌کند و نظارت‌پذیری بودجه را نیز به حداقل می‌رساند.

براساس ارقام لایحه، بودجه آموزش و پرورش (مجموع اعتبارات مندرج در جداول ۷ و ۹) نسبت به سال جاری حدود ۴۲ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. در بین ردیف‌های زیر مجموعه وزارت آموزش و پرورش، بودجه ادارات استانی حدود ۷۶ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است، که بخش عمده آن اعتبارات مربوط به رتبه‌بندی معلمان است که از جدول ۹ (اعتبارات متفرقه) به جدول ۷

منتقل شده است. اعتبارات این ردیف به میزان ۳۸۰۰۰ میلیارد تومان در جدول ۹ بودجه سال ۱۴۰۱ درج شده بود، که در لایحه ۱۴۰۲ از این جدول حذف شده و در جدول ۷ لحاظ شده است. در اعتبارات عمرانی آموزش و پرورش نیز با توجه به تورم شدید در اقلام مربوط به ساخت و ساز از یکسو و تخصیص پایین اعتبارات عمرانی در ۹ ماهه سال جاری، به قیمت ثابت عملاً افزایش اعتباری رخ نداده است. نکته مهم دیگر درباره اعتبارات عمرانی آموزش از محل منابع عمومی این است که بیش از ۶۰ درصد این اعتبارات مربوط به برنامه ارتقای مشارکت خیرین و منوط به تحقق منابع تعهدشده از سوی خیرین است. طی سال‌های اخیر، منابع بیشتری از بودجه عمرانی آموزش به این برنامه اختصاص یافته است.

از سوی دیگر طبقه‌بندی بودجه در دو سال اخیر به طور کامل تغییر کرده است. بودجه وزارت آموزش و پرورش سال آینده در مقایسه با بودجه ۱۴۰۰ تغییراتی داشته است که در قسمت دوم این گزارش به آن پرداخته شده است. در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ وزارت آموزش و پرورش ۳۲۹ فعالیت مشخص شده بود؛ موضوعی که دولت را موظف می‌کرد برای مجلس، دیوان محاسبات و عموم مردم میزان عملکرد آن را گزارش کند. این ۳۲۹ فعالیت در بودجه سال جاری به ۵۹ فعالیت کاهش یافته است. جدای از این کاهش شدید در تعداد برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزش و پرورش، آنچه باقی مانده است نیز با گذشته قابل مقایسه و بررسی نیست. به طور مثال بودجه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی در دو سال را مقایسه کنید. در سال ۱۴۰۰ بودجه این سازمان در ۱۷ فعالیت آمده بود اما در سال آینده به سه فعالیت تقلیل یافته است. ادغام ردیف‌های بودجه این سازمان در دو سال هرگونه مقایسه عملکرد را ناممکن می‌کند.

● مروری بر بودجه آموزش و پرورش در لایحه ۱۴۰۲

رضا امیدی؛
پژوهشگر حوزه سیاستگذاری اجتماعی

منابع بودجه عمومی دولت در سال ۱۴۰۲ حدود ۲۱۶۴ هزار میلیارد تومان است که نسبت به رقم ۱۵۲۷ هزار میلیارد تومان اعتبارات سال ۱۴۰۱ حدود ۴۱.۷ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۱ از مجموع منابع عمومی دولت حدود ۱۸.۶ درصد سهم اعتبارات عمرانی و ۷۱.۶ درصد سهم اعتبارات هزینه‌ای و مابقی سهم تملک دارایی‌های مالی بوده است. این نسبت‌ها در سال ۱۴۰۲ به ترتیب به ۱۶.۵ درصد، ۷۳.۳ درصد، و ۱۰.۱ درصد رسیده است. اگر مصارف دولت از محل درآمدهای اختصاصی نیز به این ارقام اضافه شود، سهم اعتبارات هزینه‌ای از مصارف بودجه عمومی دولت به حدود ۷۵ درصد می‌رسد. در بخش درآمدهای دولت، افزایش در بندهای زیر قابل توجه است:

- ◆ افزایش درآمدهای مالیاتی ۴۷ درصد؛ از ۵۶۱ هزار به ۸۲۶ هزار میلیارد تومان
- ◆ افزایش حاصل از فروش اموال منقول و غیرمنقول ۲۳۷ درصد؛ از ۳۲ هزار به ۱۰۸ هزار میلیارد تومان
- ◆ افزایش حاصل از فروش اوراق قرضه حدود ۸۰ درصد؛ از ۱۰۳ هزار به ۱۸۵ هزار میلیارد تومان

در سال ۱۴۰۲ سهم آموزش و پرورش حدود ۲۳۹ هزار میلیارد تومان (با احتساب ارقام جدول ۹- اعتبارات متفرقه)، معادل ۱۱ درصد منابع بودجه عمومی است. اعتبارات پیش‌بینی شده برای سال ۱۴۰۲ حدود ۲۱ درصد بیش از اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۱ است؛ البته بدون لحاظ کسری سال جاری وزارت آموزش و پرورش. از مجموع اعتبارات آموزش و پرورش حدود ۲۲۴۰۰۰ میلیارد تومان اعتبارات هزینه‌ای و ۱۵۰۰۰ میلیارد تومان اعتبارات عمرانی است. از کل منابع این وزارتخانه حدود ۳۲۰۰ میلیارد تومان از محل درآمدهای اختصاصی برآورد شده است.

در تبصره‌های لایحه بودجه تنها سه بند به‌طور مشخص مربوط به آموزش و پرورش است که عبارت‌اند از:

- ◆ لغو معافیت‌های مالیاتی مؤسسات آموزشی از جمله مؤسسات کنکور و انتشارات کمک‌آموزشی (بند «ث» تبصره ۶)
- ◆ معافیت مدارس دولتی از پرداخت هزینه‌های برق، گاز، و آب در صورت رعایت الگوی مصرف (بند «ض» تبصره ۶)
- ◆ سهم ۴۰ درصدی آموزش و پرورش از ۰.۲۷٪ از کل ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده برای توسعه ورزش مدارس (بند «ط» تبصره ۶)

در جدول شماره ۷ لایحه بودجه، اعتبارات هر وزارتخانه به تفکیک دستگاه‌های زیرمجموعه آن ارائه می‌شود که تصویری کلی از برنامه‌های وزارتخانه نیز به‌دست می‌دهد. نکته قابل‌تأمل این است که نوسانات مداوم در برنامه‌ها و ردیف‌های بودجه‌ای طی سال‌های اخیر عملاً امکان مقایسه سالانه و ردیابی برنامه‌ها را دشوار کرده است. برای مثال، در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ اعتبارات وزارت آموزش و پرورش در قالب ۲۷ دستگاه/برنامه تنظیم شده بود و در قالب پیوست ۴ می‌شد جزئیات بیشتری از برنامه‌ها/فعالیت‌ها (بیش از ۳۰۰ ردیف) را بررسی کرد. این در حالی است که در سال ۱۴۰۱ از یکسو پیوست ۴ به‌طور کامل حذف شد و از سوی دیگر کل اعتبارات صرفاً در قالب دستگاه آموزش و پرورش (جدول ۷- صفحه ۱۳۹) و سپس در جدول ۲۷ صفحه ۱۵۹ در قالب سه دستگاه وزارت، دانشگاه شهید رجایی و دانشگاه فرهنگیان تفکیک شده است. اعتبارات از محل تبصره ۱۴ نیز در جدول ۲۲۴ صفحه ۲۰۷ آمده است. اما در سال ۱۴۰۲ کل اعتبارات در قالب ۱۸ دستگاه/ برنامه ذیل وزارت آموزش و پرورش آمده است که در مقایسه با سال ۱۴۰۰، ۹ دستگاه-برنامه در هم ادغام شده است. اعمال چنین تغییراتی باید در بررسی روند اعتبارات دستگاه نیز مدنظر باشد. برای مثال، در جدول ۷ لایحه بودجه همچون سال‌های گذشته عملکرد دو سال قبل (۱۴۰۰) و مصوب سال قبل (۱۴۰۰) نیز آمده است. اما باید دقت داشت که در این جدول اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۱ صرفاً از محل «منابع عمومی» ذکر شده است. برای مثال این رقم برای وزارت آموزش و پرورش حدود ۱۵۰۰۰ میلیارد تومان است، درحالی‌که اعتبارات وزارت آموزش و پرورش با احتساب اعتبارات اختصاصی از تبصره ۱۴ (جدول شماره ۷ قانون بودجه ۱۴۰۱- صفحه ۱۳۹) معادل ۱۴۰۷۷۷ میلیارد تومان بوده است.

با این حساب، مجموع اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی این وزارتخانه در لایحه ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱ حدود ۲۱ درصد افزایش یافته است. باید توجه داشت که اعتبارات آموزش و پرورش هر ساله با کسری نسبتاً بالایی (در برخی سال‌ها تا ۳۰ درصد) مصوب می‌شود. این وضعیت از یکسو نشان می‌دهد هزینه‌های دولت در لایحه کمتر از واقع برآورد می‌شود و از سوی دیگر فشار زیادی را بر مدیریت نظام آموزشی کشور برای تأمین کسری در طول سال مالی ایجاد می‌کند. از آنجا که در برخی سال‌ها تا ۹۸ درصد بودجه آموزش و پرورش مربوط به هزینه‌های پرسنلی است، این میزان کسری بیشترین فشار را بر نیروی انسانی وارد می‌کند.

چند روز پس از ارائه لایحه بودجه به مجلس، سازمان برنامه و بودجه متن دیگری را با عنوان «اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲» منتشر کرد که اطلاعاتی از فعالیت‌های ذیل دستگاه‌های اجرایی را شامل می‌شود.

براساس مجموع مستنداتی که از برآوردهای بودجه ۱۴۰۲ منتشر شده است، درباره اعتبارات وزارت آموزش و پرورش موارد ذیل قابل ذکر است:

۱. در سال‌های اخیر بخشی از منابع عمرانی حوزه آموزش- سازمان نوسازی مدارس ذیل برنامه ارتقای مشارکت خیرین اختصاص می‌یابد. شاخصی که برای این برنامه تعریف شده «نسبت منابع تحقق‌یافته [خیرین] به منابع تعهدشده» است. به بیان ساده می‌توان اینگونه گفت که بخشی از منابع عمرانی حوزه آموزش (مندرج در جدول ۷) منوط به تأمین منابع از سوی خیرین است. این روند طی سال‌های اخیر افزایشی بوده به گونه ای که در لایحه سال ۱۴۰۲ حدود ۴۶۰۰ میلیارد تومان از اعتبارات عمرانی سازمان نوسازی، توسعه، و تجهیز مدارس (معادل ۶۲ درصد اعتبارات عمرانی این سازمان در جدول شماره ۷) به مشارکت خیرین وابسته شده است. این شیوه تأمین مالی طی سال‌های اخیر معضلات جدی در پی داشته است. برای مثال: سهم استان‌ها و شهرستان‌ها در طول سال و براساس میزان مشارکت خیرین اختصاص می‌یابد. شواهد نشان می‌دهد استان‌ها و شهرستان‌هایی (عموماً برخوردارتر) که مشارکت خیرین در آن‌ها بیشتر است، سهم بالاتری از این منابع را دریافت می‌کنند که خود بر شکاف امکانات بین مناطق می‌افزاید.

۲. اعتبارات نوسازی مدارس (بودجه عمرانی آموزش) در مقایسه با مصوب ۱۴۰۱ حدود ۱۳ درصد افزایش دارد که رشد بسیار کمی است؛ به ویژه اینکه باتوجه به تخصیص پایین اعتبارات عمرانی در سال جاری (طبق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در ۶ ماهه اول سال تنها ۲۷ درصد بودجه عمرانی اختصاص یافته است)، این افزایش کفایت لازم حتی برای پوشش تورم در ساخت‌وساز و عدم تخصیص سال جاری را ندارد. به عبارتی بسته به اینکه میزان تخصیص اعتبارات در سال ۱۴۰۱ چقدر باشد، به قیمت ثابت نه تنها افزایشی در بودجه عمرانی آموزش رخ نداده، بلکه کاهش هم داشته است.

۳. بودجه وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۴۰۲ به طور قدرمطلق حدود ۴۲ هزار میلیارد تومان نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است. باتوجه به تغییرات در ردیف‌ها و اضافه شدن اعتبارات تبصره ۱۴ (بدون تفکیک روشن) نمی‌توان به درستی نشان داد که این افزایش در چه ردیف‌هایی اعمال شده است، اما در مقایسه با مصوب سال ۱۴۰۱، اعتبارات ادارات آموزش و پرورش استان‌ها حدود ۷۶ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است که بخش عمده آن اعتبارات مربوط به رتبه‌بندی معلمان است که از جدول ۹ (ردیف‌های متفرقه) به جدول ۷ انتقال یافته است.

۴. به نظر می‌رسد در مقایسه با سال ۱۴۰۰، سه برنامه کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزی (۱۱۲۹ میلیارد تومان)، حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم (۱۶۵۶ میلیارد تومان)، و کیفیت بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی (۲۳۰ میلیارد تومان) در سال ۱۴۰۲ در قالب برنامه کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزی و حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی افراد لازم‌التعلیم (۴۹۶۱ میلیارد تومان) ادغام شده‌اند. یعنی مجموع این سه ردیف در سال ۱۴۰۰ حدود ۳۰۱۵ میلیارد تومان بوده است که در سال ۱۴۰۲ به ۴۹۶۱ میلیارد تومان رسیده است. احتمالاً آنچه از عملکرد سال ۱۴۰۰ در لایه ۱۴۰۲ ثبت شده است (۸۴۱ میلیارد تومان) صرفاً اعتبارات برنامه کمک به سرانه دانش‌آموزی بوده و دو برنامه دیگر در عملکرد آن سال نیامده است. این وضعیت متأسفانه در ادغام یا تفکیک ردیف‌های اعتباری طی سال‌های مختلف امکان بررسی و تحلیل دقیق روندهای بودجه‌ای را بسیار دشوار می‌کند.

۵. بیشترین نرخ افزایش اعتبار ذیل وزارت آموزش و پرورش مربوط به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است که اعتبارات آن از حدود ۱۰۲ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۱ به بیش از ۱۳۷۹ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۲ رسیده است؛ بیش از ۱۳.۵ برابر. البته لازم به توضیح است که اعتبارات این

سازمان در بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۳۶۶ میلیارد تومان بوده است (۱۱۶ میلیارد تومان از محل منابع عمومی و ۲۵۰ میلیارد تومان از محل یارانه). یکی از مشکلات آموزش و پرورش در سال‌های اخیر، تغییر مداوم کتاب‌های درسی است. اینگونه که از اطلاعات تکمیلی بودجه برمی‌آید بیش از ۹۳ درصد اعتبارات سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به برنامه تأمین و روزآمدکردن محتوای کتب و بسته‌های آموزشی اختصاص دارد که البته بخشی از این اعتبارات مربوط به مطالبات سال‌های قبل است. به نظر می‌رسد بازنگری در مأموریت‌های سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی برای تمرکز بر مسائلی به جز تغییر محتوای کتب درسی ضروری است.

۶. برنامه خرید خدمات آموزش و برون‌سپاری خدمات نیز به‌رغم نقدهای زیادی که به آن وارد است، همچنان در دستورکار وزارت آموزش و پرورش قرار دارد و اعتبارات آن نیز حدود ۲۰ درصد افزایش یافته و به بیش از ۱۳۸۳ میلیارد تومان رسیده است.

۷. طبق ماده ۸۵ قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است معادل مبلغ واریزی معلمان عضو صندوق ذخیره فرهنگیان، سهم خود را به صندوق واریز کند. اما از ابتدای برنامه ششم تاکنون دولت کمتر از ۱۸ درصد تعهدات خود را واریز کرده است. در لایحه سال ۱۴۰۲ نیز دولت تنها ۶۰ میلیارد تومان برای واریز سهم خود به صندوق ذخیره فرهنگیان پیش‌بینی کرده است که این رقم تقریباً معادل ۵ درصد تعهدات دولت به صندوق است.

۸. طی سال‌های اخیر، هرساله سهم بالاتری از اعتبارات دانشگاه فرهنگیان به درآمدهای اختصاصی وابسته می‌شود. در لایحه بودجه ۱۴۰۲ نیز بیش از ۶۶ درصد اعتبارات پیش‌بینی‌شده برای این دانشگاه باید از محل درآمدهای اختصاصی تأمین شود.

۹. با توجه به اینکه در سیاست‌های ابلاغی دولت چندین برنامه به‌طور ویژه در مغایرت با عدالت آموزشی، بر خصوصی سازی گسترده آموزش تأکید دارند (نظیر مدارس کوپنی، گسترش بی‌رویه مدارس هیئت انمائی، و اگذاری مدارس) عدم انتشار پیوست ۴ بودجه امکان هر نوع رصد در این زمینه را ناممکن کرده است.

جدول شماره ۱

اعتبارات هزینه‌ای و تسکین دارایی‌های سرمایه‌ای - جدول شماره ۷ قانون بودجه (ارقام به میلیارد تومان)										دستگاه اجرایی		شماره طبقه‌بندی
عمومی				هزینه‌ای			عملکرد			دستگاه/ برنامه		
جمع	برآورد ۱۴۰۲	مصوب ۱۴۰۱	عملکرد ۱۴۰۰	جمع	مشتق از اختصاصی	عمومی	مصوب عمومی ۱۴۰۱	عملکرد عمومی ۱۴۰۰				
۲۰۶۸۸۱	۹۱۲۷	۶۵۴۹	۴۷۷۵	۱۹۷۵۵۴	۳۱۹۳	۸۹	۱۹۴۷۱	۱۲۲۶۶	۱۰۸۴۶۶	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	
۳۱۶۹۰۱	۱۳۱۱۴	۲۶۰۳	۵۷۵	۱۸۵۷۶	۱۴۱۳	۲۹۰۳	۱۶۸۷	۱۱۵۷۶	۸۰۷۰۷	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	
۱۵	۰۵	۰۵	۰۳	۱۸۵۷۶	۱۴۱۳	۲۹۰۳	۱۶۸۷	۱۱۵۷۶	۸۰۷۰۷	دبیرخانه شورای عالی	۱۲۷۵۰۲	
۱۸۱۰۰۳	۰	۰	۰	۱۸۱۰۰۳	۰	۰	۱۴۵	۱۱۲	۱۱۲	ادارات کل استانها	۱۲۷۵۰۳	
۱۳۷۹	۱۰۱	۱	۰۴	۱۳۷۸	۶۰	۰	۱۳۱۸	۱۰۲۶	۸۶۴	سازمان پژوهش	۱۲۷۵۰۴	
۴۹۶۱۸	۰	۰	۰	۴۹۶۱۸	۰	۰	۴۹۶۱۸	۳۲۱۱۰۷	۸۴۱۰۶	کمیته ناظر بر سئوالت دانش آموزی و پوشش تحصیلی افراد لازم‌التعلیم	۱۲۷۵۰۹	
۱۶۵۳	۳۷۰۷	۳۶۰۷	۰۰۵	۱۲۷۰۶	۷۸	۰	۹۹۶	۹۵۵	۱۴۶	سازمان مدارس غیردولتی	۱۲۷۵۱۲	
۱۲۱۰۷	۶۸	۱۰۷	۰۲	۱۱۴۰۹	۳۰۰۷	۰	۸۴۰۲	۶۳۶	۵۳۲	سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان	۱۲۷۵۱۷	
۴۳۱۰۹	۰	۰	۰	۴۳۱۰۹	۰	۰	۴۳۱۰۹	۳۶۰۰۷	۱۵۲۰۹	فصلنامه ملی پرورشی و امور تربیتی	۱۲۷۵۲۰	
۶۰	۰	۰	۰	۶۰	۰	۶۰	۰	۵۳۳	۰	کمیته ناظر بر صدور و ذخیره فرهنگیان	۱۲۷۵۴۱	
۲۶۵	۳۰۰۷	۳۳۶	۲۳۴	۲۴۴۰۳	۴۳	۰	۱۹۱۰۳	۱۲۶۸	۱۰۰۰۷	دانشگاه شهید رجایی	۱۲۷۵۴۲	
۱۳۸۳۶	۰	۰	۰	۱۳۸۳۶	۰	۰	۱۳۸۳۶	۱۱۵۳	۹۵۴۰۱	خرید خدمات آموزشی و پرورشی	۱۲۷۵۹۳	
۴۳۶۵	۰	۰	۰	۴۳۶۵	۰	۰	۴۳۶۵	۳۴۶۵	۱۶۷۰۹	اجرای سند تحول	۱۲۷۵۹۴	
۱۹۳۰۹	۳۰	۰	۰	۱۹۳۰۹	۱۵	۰	۱۶۸۰۹	۱۲۸۰۷	۱۱۲۰۳	سازمان ملی تعلیم و تربیت کودکان	۱۲۷۵۹۷	
۷۵۱۱۴	۷۶۵۳	۶۰۷۷۷	۴۶۳۳	۵۸۰۲	۰	۰	۵۸۰۲	۴۹۰۹	۴۲۰۳	سازمان نو سازی مدارس	۱۲۷۶۰۰	
۴۱۵۷	۱۹۰	۱۲۲	۵۲۲	۲۴۹۰۷	۷۲۹۰۷	۰	۱۲۱۷۵	۹۶۴۰۹	۶۷۱	دانشگاه فرهنگیان	۱۲۷۷۵۰	
۴۰۰۰۷	۵۳	۱۳۵	۶۵	۳۴۷۰۷	۱۱۶۰۱	۰	۳۳۱۰۶	۱۹۹۰۵	۱۲۷۰۷	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰	
۳۴۹۰۳	۱۳	۱۳	۱	۳۳۸	۹۵	۰	۳۱۸۵	۳۰۹	۱۵۲۰۷	نهضت سوادآموزی	۱۲۸۰۰۰	
۶۹۵۰۳	۱۱۰۱	۱۰۰۶	۱۰۰۲	۶۸۴	۰	۰	۶۸۴	۴۴۵	۳۳۴	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲۸۴۰۰۰	

اعتبارات ردیف‌های متفرقه سال ۱۴۰۲ - جدول شماره ۹ لایحه (ارقام به میلیارد تومان)				
شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای	عمرانی	کل
	جدول شماره ۲			
۳۹	وزارت آموزش و پرورش - بازسازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پرورشی، و ورزشی از محل حساب ذخیره ارزی	.	۴۰۰	۴۰۰
۴۶	وزارت آموزش و پرورش - توسعه عدالت آموزشی، نوسازی و مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی - موضوع وصال مالیات بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و و ستاد اجرایی فرمان امام (ره) - ماده ۷۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	.	۸۲۰	۸۲۰
۴۸	بهسازی و نوسازی فضاهای آموزشی وزارت آموزش و پرورش	.	۳۰۰۰	۳۰۰۰
۷۶	اعتبارات موضوع ۰.۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده، ۶۰ درصد سهم وزارت آموزش و جوانان، و ۴۰ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش	۱۰۰۰	۱۶۰۰	۲۶۰۰
۴۹	اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت) - پاداش پایان خدمت بازنشستگان ۱	۲۶۰۰۰	.	۲۶۰۰۰
جمع کل		۲۷۰۰۰	۵۸۲۰	۳۲۸۲۰

۱- اعتبارات پیش‌بینی شده برای پاداش پایان خدمت بازنشستگان حدود ۳۲ هزار میلیارد تومان است که براساس عملکرد سال‌های گذشته فرض شده است حدود ۲۶ هزار میلیارد تومان از این ردیف به وزارت آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد.

● تغییر طبقه‌بندی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ و از بین رفتن اطلاعات مهم در بودجه کشور

احمد مدیری؛
اقتصاددان

بودجه وزارت آموزش و پرورش سال آینده در مقایسه با سال ۱۴۰۰ تغییرات گسترده‌ای داشته که می‌تواند، مشکلاتی را در نظام برنامه‌ریزی آموزش و پرورش به دنبال داشته باشد، در ادامه این گزارش بررسی خواهیم کرد که تغییرات دو سال اخیر چه مشکلاتی به وجود آورده است.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ وزارت آموزش و پرورش، ۳۲۹ فعالیت مشخص شده بود که دولت را موظف می‌کرد برای مجلس و دیوان محاسبات و عموم مردم میزان عملکرد آن را گزارش کند. این ۳۲۹ فعالیت در بودجه سال ۱۴۰۲ به ۵۹ فعالیت کاهش یافته است. برای مثال در یک نمونه وزارت آموزش و پرورش تا پایان سال ۱۴۰۰ مکلف بود طرح‌های آموزشی ویژه‌ای را مناطق محروم به اجرا درآورد. در این طرح که با عنوان دقیق «طرح جامع حمایت و ارتقای پوشش تحصیلی مناطق محروم» در لایحه بودجه گنجانده شده بود، دولت باید برحسب مقاطع تحصیلی مطابق با قانون، اعتبارات را صرف امور زیر می‌کرد (جدول شماره ۳)

- ◆ حمایت از ۴۱ هزار دانش‌آموز در مناطق عشایری
- ◆ پرداخت هزینه ایاب و ذهاب برای ۲۹۷۴۱ دانش‌آموز در مناطق محروم
- ◆ حمایت از ۷۱۰۶۷ دانش‌آموز در مدارس شبانه‌روزی
- ◆ حمایت از ۶۳ هزار دانش‌آموز در مناطق محروم کشور (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۳

۲۰۳۶۶۲۶	۳۸۰۰۰۰۰۰	۱۶۵۶۶۲۶	.	.	۱۶۵۶۶۲۶	وزارت آموزش و پرورش - طرح جامع حمایت و ارتقاء پیش تحصیلی مناطق محروم	۱۳۷۵۱۱	۱۳۷۵۱۱
۲۵۶۶۸۵۰	۳۷۷۷۰۰	۳۰۱۹۰۲۵۰	.	.	۳۰۱۹۰۲۵۰	برنامه آموزش ابتدایی	۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	۱۳۷۵۱۱

جدول شماره ۴

۶۲۸,۹۸۰	.	۶۲۸,۹۸۰	.	.	۶۲۸,۹۸۰	برنامه آموزش استثنایی	۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	۱۳۷۵۱۱
۶۲۸,۹۸۰	.	۶۲۸,۹۸۰	.	.	۶۲۸,۹۸۰	ایاب و ذهاب دانش آموزان مناطق محروم	۱۸۰۱۰۰۲۰۱۸	۱۳۷۵۱۱
۵۰,۱۵۹,۹۱۳	۱۰۷۶۶۰۰	۳,۳۲۶,۳۹۳	.	.	۳,۳۲۶,۳۹۳	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	۱۳۷۵۱۱
۷۰,۶۷۸	.	۷۰,۶۷۸	.	.	۷۰,۶۷۸	حمایت از دانش آموزان مناطق عشایری	۱۸۰۱۰۰۵۰۲۰	۱۳۷۵۱۱
۱۲۸,۲۲۹	۳۶۶۰۰	۱۱۹,۱۳۹	.	.	۱۱۹,۱۳۹	ایاب و ذهاب دانش آموزان مناطق محروم	۱۸۰۱۰۰۵۰۲۸	۱۳۷۵۱۱
۳,۶۱۵,۵۲۸	۱۰۵۰۰۰۰	۳,۶۶۵,۵۲۸	.	.	۳,۶۶۵,۵۲۸	تأمین غذای دانش آموزان شش روزی	۱۸۰۱۰۰۵۰۶۲	۱۳۷۵۱۱
۲۸۱,۰۲۸	.	۲۸۱,۰۲۸	.	.	۲۸۱,۰۲۸	حمایت از دانش آموزان مناطق محروم	۱۸۰۱۰۰۵۰۶۳	۱۳۷۵۱۱
۷,۶۱۶,۷۰۰	۱۵۶,۱۳۰	۵,۱۲۶,۳۶۰	.	.	۵,۱۲۶,۳۶۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	۱۳۷۵۱۱
۱,۶۸۷,۷۸۵	۳۳۵۸۰۰	۱,۳۵۱,۹۸۵	.	.	۱,۳۵۱,۹۸۵	ایاب و ذهاب دانش آموزان مناطق محروم	۱۸۰۱۰۰۶۰۲۹	۱۳۷۵۱۱
۲۱,۱۲۴	.	۲۱,۱۲۴	.	.	۲۱,۱۲۴	حمایت از دانش آموزان مناطق عشایری	۱۸۰۱۰۰۶۰۳۱	۱۳۷۵۱۱
۵,۱۳۴,۵۱۰	۱۳۳۵۶۰	۳,۳۲۶,۹۷۰	.	.	۳,۳۲۶,۹۷۰	تأمین غذای دانش آموزان شش روزی	۱۸۰۱۰۰۶۰۳۳	۱۳۷۵۱۱
۶۲۸,۲۸۱	.	۶۲۸,۲۸۱	.	.	۶۲۸,۲۸۱	حمایت از دانش آموزان مناطق محروم	۱۸۰۱۰۰۶۰۴۶	۱۳۷۵۱۱

اطلاعات مهم دیگری که در زمینه فقرزدایی آموزشی حذف شده است، برنامه‌ای تحت عنوان «توسعه عدالت آموزشی» است. در این برنامه مشخص می‌شد که در هر استان چند دانش‌آموز بازمانده از تحصیل باید به مدرسه بازگردانده شوند. دولت موظف بود که در هریک از استان‌های کشور به تفکیک مقاطع تحصیلی مشخص نماید که چه تعداد دانش‌آموز را به مدرسه باز می‌گرداند. برای مثال در دوره متوسطه اول در استان آذربایجان تعداد ۶۲۴۲ بازمانده از تحصیل باید در سال ۱۴۰۰ به مدرسه باز می‌گشتند که متأسفانه این برنامه به‌طور کلی در بودجه آموزش و پرورش حذف شده است (جدول شماره ۵).

جدول شماره ۵

۱۳۷۵۴	۱۳۷۵۴	وزارت آموزش و پرورش - کیفیت بخشی به فعالیتهای آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی	۲۳۰,۲۳۰-۱	-	-	۲۳۰,۲۴۰-۱	-	۲۳۰,۲۳۰-۱
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۰	برنامه آموزش انشایی				۱۰,۲۶,۲۳۷	-	۱۰,۲۶,۲۳۷
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۰۷	پوشش جمعیت بازمانده از تحصیل استان آذربایجان غربی	۷۱۰۰۰	۵,۹۰۷,۰۰۰	۴۱,۲۲۹	۴۱,۲۲۹	-	۴۱,۲۲۹
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۰۸	پوشش جمعیت بازمانده از تحصیل استان سیستان و بلوچستان	۷۱۰۰۰	۵,۹۱۲,۰۰۰	۳۹,۱۴۴	۳۹,۱۴۴	-	۳۹,۱۴۴
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۰۹	پوشش جمعیت بازمانده از تحصیل استان هرمزگان	۷۱۰۰۰	۳,۳۳۶,۰۰۰	۲۲,۳۵۲	۲۲,۳۵۲	-	۲۲,۳۵۲
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۱۰	پوشش جمعیت بازمانده از تحصیل استان کرمان	۷۱۰۰۰	۶,۳۲۱,۰۰۰	۴۴,۳۲۷	۴۴,۳۲۷	-	۴۴,۳۲۷
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۲۳	توسعه عدالت آموزشی	۷۱۰۰۰	۵۱,۵۲۰,۰۰۰	۳۶۲,۵۱۰	۳۶۲,۵۱۰	-	۳۶۲,۵۱۰
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۳۷	جمعیت لازم‌التمتع بازمانده از تحصیل استان ایلام	۷۱۰۰۰	۶۱۷,۰۰۰	۴,۳۱۹	۴,۳۱۹	-	۴,۳۱۹
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۴۳	پوشش جمعیت بازمانده از تحصیل استان خوزستان	۷۱۰۰۰	۱۱,۶۵۵,۰۰۰	۸۳,۶۵۵	۸۳,۶۵۵	-	۸۳,۶۵۵
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۴۴	ارتقای کیفیت مدیریت آموزشی	۳۲۰۰۰	۷۳۶,۰۰۰	۲۲,۵۷۴	۲۲,۵۷۴	-	۲۲,۵۷۴
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۴۵	حمایت آموزشی از سرکوتگاه های غیر رسمی و حاشیه شهرها	۷۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۵۵۱	۳۰,۵۵۱	۳۰,۵۵۱	-	۳۰,۵۵۱
۱۳۷۵۴	۱۸۰۱۰۰۰۵۰	پوشش جمعیت بازمانده از تحصیل استان لرستان	۷۱۰۰۰	۳,۹۱۸,۰۰۰	۲۰,۳۲۶	۲۰,۳۲۶	-	۲۰,۳۲۶

دیگر محذوف قابل توجه لایحه بودجه ۱۴۰۲ عبارت است از خرید خدمت آموزشی در کشور. در جدول شماره ۶ دولت در سال ۱۴۰۰ مشخص کرده بود که در مناطق محروم به تفکیک هر مقطع تحصیلی چند معلم خرید خدمتی را به کار خواهد گرفت. برای مثال در مقطع ابتدایی ۲۴ هزار معلم خرید خدمتی به کار گرفته می‌شدند، این درحالی است که در بودجه سال آینده میزان معلمانی که بناست از طریق خرید خدمت جذب این وزارتخانه شوند، نامشخص است.

جدول شماره ۶

۱۳۶۹۱	۱۳۶۹۱	وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق مورد نیاز	۹,۴۰۰,۱,۳۵۰	-	-	۹,۴۰۰,۱,۳۵۰	-	۹,۴۰۰,۱,۳۵۰
۱۳۶۹۱	۱۸۰۱۰۰۰۰۰۰	برنامه آموزش انشایی				۵,۵۹۲,۰۰۰	-	۵,۵۹۲,۰۰۰
۱۳۶۹۱	۱۸۰۱۰۰۰۰۵۹	خرید خدمات آموزشی	۲۴۰۰۰	۲۳۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۵۹۲,۰۰۰	۵,۵۹۲,۰۰۰	-	۵,۵۹۲,۰۰۰
۱۳۶۹۱	۱۸۰۱۰۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه			۲,۳۷۰,۰۰۰	۲,۳۷۰,۰۰۰	-	۲,۳۷۰,۰۰۰
۱۳۶۹۱	۱۸۰۱۰۰۰۵۰۵۸	خرید خدمات آموزشی	۹۷,۰۰۰,۰۰۰	۲۴,۴۲۳	۲,۳۷۰,۰۰۰	۲,۳۷۰,۰۰۰	-	۲,۳۷۰,۰۰۰
۱۳۶۹۱	۱۸۰۱۰۰۰۰۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری			۱,۳۴۹,۳۵۰	۱,۳۴۹,۳۵۰	-	۱,۳۴۹,۳۵۰
۱۳۶۹۱	۱۸۰۱۰۰۰۰۴۷	خرید خدمات آموزشی	۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۴(۱۵)	۱,۳۴۹,۳۵۰	۱,۳۴۹,۳۵۰	-	۱,۳۴۹,۳۵۰

با این تغییرات مناطق دو زبانه که عموماً با مشکلات آموزشی بیشتری روبرو هستند در بودجه سنوات قبل مشخص می‌شد که دولت چقدر برای پیش‌دبستانی در مناطق دو زبانه هزینه می‌کند. متأسفانه این برنامه نیز دیگر اعلام نمی‌شود در جدول شماره ۷ اعداد مربوطه به سال ۱۴۰۰ آمده است.

جدول شماره ۷

۱۳۷۵۰	۱۳۷۵۰	وزارت آموزش و پرورش - توسعه کمی و کیفی آموزش پیش از دبستان	۷۰۲,۰۰۰	-	-	-	۷۰۲,۰۰۰	-	۷۰۲,۰۰۰
۱۳۷۵۰	۱۳۷۵۰	برنامه آموزشی پیش از دبستان	۷۰۲,۰۰۰	-	-	-	۷۰۲,۰۰۰	-	۷۰۲,۰۰۰
۱۳۷۵۰	۱۳۷۵۰	آموزش پیش دبستانی در مناطق دورانه	۱۱۸,۲۵۰,۰۰۰	۲,۹۲۴	-	-	۵۲۸,۰۰۰	-	۵۲۸,۰۰۰
۱۳۷۵۰	۱۳۷۵۰	آموزش پیش دبستانی در مناطق محروم	۴۰,۵۵۰,۰۰۰	۲,۳۸۳	-	-	۱۴۰,۰۰۰	-	۱۴۰,۰۰۰
۱۳۷۵۰	۱۳۷۵۰	آموزش ناآموزان پیش دبستانی	۱۱,۴۰۰,۰۰۰	۲,۲۴۰	-	-	۳۹,۰۰۰	-	۳۹,۰۰۰

بدون تردید عدم اطلاع‌رسانی در این زمینه به معنای حذف کامل این برنامه‌ها نخواهد بود. اما همین امر که دولت دیگر بودجهٔ آن را به صورت شفاف اعلام نمی‌کند مشکل بسیار بزرگی را پیش‌روی نظام آموزشی کشور قرار خواهد داد. عدم ارائهٔ این اطلاعات به مجلس و مردم امکان ارزیابی بیرونی را از بین خواهد برد. شاید دولت بهتر یا بدتر از قبل عمل کند اما عدم شفافیت سوءظن را افزایش می‌دهد و موجب بی‌اعتمادی خواهد شد. در اختیار قرار ندادن این دست از اطلاعات و برداشتن پیوست چهاربودجه که سال‌ها در اختیار مجلس قرار می‌گرفت خطای بزرگی است و باید این خطا تصحیح شود.

از این‌رو نه‌تنها تعداد برنامه و فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش از بیش از ۳۰۰ فعالیت به کمتر از ۶۰ فعالیت کاهش یافته بلکه آنچه باقی مانده است هم با گذشته قابل مقایسه نیست. به‌طور مثال بودجهٔ سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی در دو سال را مقایسه کنید. در سال ۱۴۰۰ بودجهٔ این سازمان در ۱۷ فعالیت آمده بود اما در سال آینده به سه فعالیت تقلیل یافته است. ادغام ردیف‌های بودجهٔ این سازمان در دو سال هرگونه مقایسهٔ عملکرد را ناممکن می‌کند.

جدول شماره ۸: بودجهٔ سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی در سال ۱۴۰۰

۱۳۷۵۰	۱۳۷۵۰	سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی	۸۱۰,۰۰۰	-	-	۱۱۶,۰۰۰	-	۳,۶۶۰,۰۰۰
۱۳۶۹۰	۱۳۶۹۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۷,۳۳۷	-	-	۱۲,۶۶۹	-	۱۲,۶۶۹
۱۳۶۹۰	۱۳۶۹۰	انجمنی آچارافزار، رسانه خاورمیانه، هنر الکترونیک	۱,۵۶۹,۱۱۵	۸,۰۰۰	-	۷,۳۳۷	-	۱۲,۶۶۹
۱۳۶۹۰	۱۳۶۹۰	برنامه تأمین کتبهای درسی، مواد آموزشی و کمک آموزشی	۵۵۳,۵۷۷	-	-	۱۱۶,۰۰۰	-	۳,۱۳۳,۳۶۷
۱۳۶۸۰	۱۳۶۸۰	جشنواره رشد	۳۳,۰۰۰	۱,۰۴۸,۱۷۴	-	۱۴,۱۳۴	-	۳۳,۰۰۰
۱۳۶۸۰	۱۳۶۸۰	مواد آموزشی و کمک آموزشی	۲۹۹,۰۰۰	۱۸۰,۱۲۴	-	۳,۸۶۴	-	۵۸,۶۸۰
۱۳۶۵۰	۱۳۶۵۰	استاندارد سازی مواد رسانه ای و تجهیزات آموزشی	۱۸۲,۰۰۰	۳,۵۰۲	-	۳,۳۹۶	-	۶,۶۶۵
۱۳۶۵۰	۱۳۶۵۰	محتوای آموزشی چند رسانه ای	۷,۱۵۸,۰۰۰	۲۹,۴۴۶	-	۸۵,۴۲۹	-	۱۲۴,۳۸۱
۱۳۶۳۰	۱۳۶۳۰	استرسی به کتب درسی، تهیه رنگارنگ در مناطق محروم	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۱۳	-	۲۸۳,۰۳۳	-	۲۸۳,۰۳۳
۱۳۶۲۰	۱۳۶۲۰	استاندارد سازی محتوای آموزشی دوره پیش دبستانی	۶۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	-	-	-	۱,۲۶۶
۱۳۶۰	۱۳۶۰	کتب درسی دانش آموزان یا نیازمندی ویژه	۷۵۰,۰۰۰	۶۷,۶۶۷	-	۳,۳۳۹	-	۵,۰۷۵
۱۳۵۸۱	۱۳۵۸۱	آزمایی محتوای آموزشی دوره پیش دبستانی	۳۳۸,۰۰۰	۱۲۹,۵۹۹	-	۱۴,۷۴۱	-	۸۶,۵۸۱
۱۳۵۷۰	۱۳۵۷۰	کتب درسی دوره دوم متوسطه نظری	۳۶۰,۰۰۰	۶۶,۰۰۰	-	۸,۹۸۴	-	۱۹,۶۵۰
۱۳۵۶۰	۱۳۵۶۰	کتب درسی دوره ابتدایی	۱۲۲,۰۰۰	۶۶,۲۶۵	-	۵,۵۲۷	-	۸,۰۰۸
۱۳۵۴۱	۱۳۵۴۱	کتب درسی دوره اول متوسطه	۹۰,۰۰۰	۶۶,۰۰۰	-	۴,۵۰۰	-	۶,۵۸۱
۱۳۵۴۱	۱۳۵۴۱	کتب درسی دوره دوم متوسطه فنی و حرفه ای و کار و دانش	۸۷۲,۰۰۰	۶۶,۱۰۴	-	۲۶,۲۲۴	-	۵۰,۵۸۱
۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	کمک به تأمین کالاهای کتب درسی دوره های تحصیلی مختلف	۳۹,۱۹۱,۹۸۹	۳۹,۰۰۰	-	-	-	۲,۵۰۰,۰۰۰

جدول شماره ۹: بودجه سازمان پژوهش و برنامه ریزی در سال ۱۴۰۲

[illegible]

سؤال مهم این است چرا این ردیف‌ها ادغام شده‌اند. چه مزیتی دارد و چه مشکلی در بودجه‌نویسی قبل وجود داشته است؟

هر چند تاکنون مسئولان هیچ توضیحی در این زمینه نداده‌اند اما دلیل احتمالی را می‌توان حدس زد. اعلام دقیق برنامه و فعالیت‌ها برای دستگاه‌های اجرایی مشکل‌ساز است. دستگاه‌های اجرایی موظف می‌شوند جزئیات فعالیت‌های خود را اعلام کنند و برحسب آن به دستگاه‌های نظارتی مانند سازمان برنامه و دیوان محاسبات گزارش دهند. در حالت جدید سرعت عمل دستگاه‌ها بالا می‌رود و از همین‌رو دستگاه‌های اجرایی از این تغییر در طبقه‌بندی بودجه‌ای استقبال کرده‌اند یا اساساً آن‌ها از سازمان برنامه خواسته‌اند. در سازمان برنامه و بودجه دو دیدگاه مختلف وجود دارد؛ دفتر کلان به دنبال ساده‌سازی و دفاتر بخشی به دنبال فهم جزئیات بیشتر هستند. به نظر می‌رسد در دولت جدید قدرت دفتر کلان و دستگاه‌های اجرایی بر دفاتر بخشی فائق آمده است.

به هر حال این تغییر کلان در طبقه‌بندی بودجه خطای بزرگی است و باید از آن جلوگیری شود. از نظر دبیرخانهٔ مقابله با فقر و نابرابری آموزشی، طبقه‌بندی جدید امکان رصد عدالت آموزشی را از بین برده است. بر اساس اسناد بالادستی همهٔ دستگاه‌های اجرایی موظف به پیوست عدالت هستند. باید توزیع بودجهٔ خود را برحسب مناطق و گروه‌های درآمدی آنچنان توزیع کنند که به کاهش شکاف فقر از جمله فقر آموزشی بیانجامد. طبقه‌بندی جدید بودجهٔ کشور به‌طور کلی امکان ارزیابی عادلانه بودن بودجه را از بین برده است.

تغییر طبقه‌بندی بودجه‌ای با الزام دولت به پیوست عدالت مغایر است. بودجه دولت به شدت ناشفاف شده است و در نتیجه ردیابی برنامه و فعالیت‌های دولت را غیرممکن می‌کند. طبقه‌بندی بودجه به گونه‌ای تغییر کرده است که مجلس و دیوان محاسبات و نهادهای مردمی قادر به نظارت، حتی به میزان گذشته نیز نیستند.